

УДК 373.2.015.3:[373.2.016:74]:004.032.6(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-9\(23\)-113-126](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-9(23)-113-126)

Скрипник Неля Іванівна доцент кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (044) 264-52-54, <https://orcid.org/0000-0002-7796-0638>

Гарбар Світлана Володимирівна викладач кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (044) 264-52-54, <https://orcid.org/0000-0003-3013-2015>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІА

Анотація. У статті здійснено аналіз психолого-педагогічних аспектів проблеми організації та активізації образотворчої діяльності дітей в закладах дошкільної освіти з використанням мультимедійних засобів навчання, здійснено аналіз досліджень із цієї проблематики. Уточнено сутність і зміст базових понять дослідження, зокрема: «творчі здібності», «образотворча діяльність», «мультимедіа» та «мультимедійні засоби». Доведено, що образотворча діяльність дошкільнят містить в собі великі потенційні можливості всебічного розвитку дитини. Адже, саме образотворче мистецтво дає змогу дитині не лише реалізовувати свої творчі задатки та здібності, а й комплексно впливає на формування творчої, розвиненої особистості дошкільника, створюючи тим самим підґрунтя для подальшого її становлення і формування як успішної, всебічно розвиненої особистості. Акцентовано увагу на важливості впровадження в освітній простір закладу дошкільної освіти мультимедійних засобів, відзначається особливий вплив їх на творчий розвиток дітей старшого дошкільного віку в різних видах образотворчої діяльності. Методи дослідження: теоретичні (аналіз літератури з проблем дослідження), емпіричні (педагогічні спостереження). Виокремлено мультимедіа додатки для активізації дітей на занятті образотворчою діяльністю, зокрема: відео-заняття, мультимедіа-презентації, мультимедійні Internet-ресурси, електронний навчально-наочний посібник тощо. Встановлено, що використання мультимедійних засобів робить процес образотворчої діяльності більш ефективним і результативним. Його головний успіх – це інтерес тих, хто навчається, їх бажання до творчості, позитивна необхідність в отриманні нових знань, самостійна діяльність і, як результат –

відчуття захопленості образотворчою діяльністю. Перспективами подальших досліджень вбачаємо у виокремленні педагогічних умов використання мультимедійних засобів для розвитку творчості дошкільників у різних видах образотворчої діяльності.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, образотворча діяльність, творчість, здібності, мультимедіа, мультимедійні засоби.

Skrypnyk Nelya Ivanivna Associate professor of the department of preschool education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadovaya St. , 2, Uman, 20301, tel.: (044) 264-52-54, <https://orcid.org/0000-0002-7796-0638>

Garbar Svitlana Volodymyrivna Teacher of the Department of Preschool Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadovaya St., 2, Uman, 20301, tel.: (044) 264-52-54, <https://orcid.org/0000-0003-3013-2015>

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF ACTIVATION OF PRESCHOOL STUDENTS' ARTISTIC ACTIVITY USING MULTIMEDIA

Abstract. The article analyzes the psychological and pedagogical aspects of the problem of organization and activation of children's artistic activity in preschool education institutions using multimedia teaching aids, and analyzes researches on this issue. The essence and content of the basic concepts of the study, in particular: "creative abilities", "artistic activity", "multimedia" and "multimedia means" have been clarified. It has been proven that the visual activity of preschoolers contains great potential opportunities for the child's all-round development. After all, fine art itself enables the child not only to realize his creative talents and abilities, but also comprehensively affects the formation of a creative, developed personality of a preschooler, thereby creating the basis for his further formation and formation as a successful, comprehensively developed personality. Attention is focused on the importance of introducing multimedia tools into the educational space of a preschool education institution, their special influence on the creative development of older preschool children in various types of visual arts is noted. Research methods: theoretical (analysis of literature on research problems), empirical (pedagogical observations). Multimedia applications are singled out for activating children in art activities, in particular: video lessons, multimedia presentations, multimedia Internet resources, electronic educational and visual aids, etc. It was established that the use of multimedia means makes the process of artistic activity more effective and efficient. Its main success is the interest of those who study, their desire for creativity, a positive need to acquire new knowledge, independent activity and, as a result, a feeling of enthusiasm for artistic activity. We see the prospects for further

research in the identification of pedagogical conditions for the use of multimedia tools for the development of preschoolers' creativity in various types of visual arts.

Keywords: children of older preschool age, artistic activity, creativity, abilities, multimedia, multimedia tools.

Постановка проблеми. У сучасному підході до гуманізації освітніх процесів, важливе місце займає мистецтво, що є унікальним засобом художнього та особистісного розвитку дитини, соціального і духовного її становлення. З огляду на це, образотворча діяльність є особливою складовою дошкільної освіти, де нині використовуються нестандартні, креативні підходи та інноваційні технології. У цій діяльності простежуються два взаємопов'язані напрямки інноваційного пошуку: один – по лінії відкриття нестандартних, доступних для дітей, виражальних засобів створення образів у різних видах образотворчої діяльності; інший – пошуки оригінальних засобів для реалізації творчих задумів дітей.

Важливого значення в організації образотворчої діяльності дітей набуває вміння педагога пов'язати особливості створення художнього образу в мистецтві з власне образотворчою діяльністю дітей. Педагог повинен вміти адаптувати виразні засоби мистецтва живопису, графіки в такий вид образотворчої діяльності дітей, як малювання, а виразні засоби скульптури – в ліплення. Вчити дітей створювати декоративні роботи за мотивами народного декоративно-ужиткового мистецтва та реалізація архітектурних елементів у конструктивній творчості дітей тощо. Тут важливо, щоб педагог зумів викликати у дитини справжній інтерес до цієї діяльності та знайти шляхи і засоби для розвитку здібностей. Адже, як писав Я. Коменський, вчитель повинен побачити, перш за все, якість розуму дитини, рівень її допитливості та активності, творчі здібності, особливості характеру й темпераменту, бо саме вони визначають можливості пробудження творчого потенціалу особистості. Він наголошував, що розумне керівництво творчими дітьми задля збереження їхнього потенціалу для подальшого повноцінного розвитку, включає уважне й розсудливе ставлення до їхніх занять та додаткових захоплень, допомогу в розподілі їхніх сил та можливостей [1].

У процесі розвитку інтересу дітей до образотворчої діяльності можна виділити два напрями: прямий – пов'язаний із включенням дитини у діяльність, формуванням її спеціальних і загальних умінь та здібностей; непрямий, який передбачає створення умов для утвердження особистісної значущості дитини, розкриття її індивідуальності та саморозвитку. З огляду на зазначене, важливим, на наш погляд, є аналіз образотворчої діяльності дошкільників та виокремлення сучасних чинників її активізації, зокрема – мультимедійних засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема здібностей до образотворчої діяльності розкрита в дослідженнях видатних психологів і педагогів (Б. Теплов, Є. Ігнат'єв, В. Кириєнко, М. Волоков, Є. Фльоріна, Н. Сакуліна, Т. Казакова, Н. Халезова, В. Котляр, Г. Підкурманна та ін.). Над вивченням особливостей використання мультимедійних засобів у педагогічному процесі закладів дошкільної освіти працювала низка учених, зокрема: Ю. Горвица, С. Дяченко, В. Могільову, В. Моторіна, С.Новосьолову, Ю. Олійника та ін. Вони висловлювали думку, що використання мультимедіа у процесі організації роботи з дітьми сприяють підвищенню ефективності діяльності дітей та освітнього процесу загалом. Слід підкреслити, що доцільність використання мультимедійних засобів у процесі образотворчої діяльності дошкільників обумовлена тим, що первинне формування базових знань про об'єкт, предмет чи явище відбувається саме на занятті, тому під час цього виду занять доцільно використовувати засоби мультимедіа.

Мета статті полягає у висвітленні аспектів активізації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку засобами мультимедійних технологій.

Виклад основного матеріалу. Важливим етапом у житті кожної людини є дошкільне дитинство – період, коли закладаються основи її становлення та подальшого формування, актуалізується необхідність розвитку всіх задатків дитини-дошкільника, як необхідної умови становлення різнобічно розвиненої особистості. Дитина 5-6 років, сприймаючи навколишні об'єкти, вже намагається виокремити її особливості, аналізувати, узагальнювати свої висновки, хоч поки що вони поверхневі. У цьому віці відбуваються зміни в мотиваційній сфері дитини: формується система мотивів, які підкоряються один одному і надають загальної спрямованості поведінці старшого дошкільняти. Необхідно зазначити, що до моменту досягнення старшого дошкільного віку відбувається інтенсивний розвиток пізнавальної мотивації: безпосередня вразливість дитини знижується, в той же час дитина стає активнішою у пошуку нової інформації. Дитину починає цікавити результат роботи, вона намагається отримати оцінку своєї роботи. Велику роль відіграють емоції, які сприяють інтересу до образотворчої діяльності, концентрації уваги та почуттів дитини на створюваному образі, посилюють роботу уяви. Формування уяви безпосередньо залежить від розвитку мови дитини. Уява в цьому віці розширює можливості дитини у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, сприяє його засвоєнню, слугує разом із мисленням засобом пізнання дійсності.

Так, дошкільний вік, як відомо, сенситивний для розвитку образного мислення, уявлень, емоційного відгуку на прекрасне. Втрати, допущені у розвиткові дитини в цьому плані, неможливо поповнити в наступні періоди життя. О. Запорожець неодноразово наголошував на тому, що «...необхідно йти шляхом не штучної акселерації, а шляхом збагачення, ампліфікації

дитячого розвитку, приділяючи особливу увагу вихованню тих найцінніших інтелектуальних якостей, які найінтенсивніше формуються у цьому віці, а потім ввійдуть у золотий фонд зрілої людської особистості» [2].

Розвиток здібностей, обдарувань залежить значною мірою від активної творчої діяльності самих людей. У психології розрізняють поняття загальні і спеціальні здібності. Загальними називають такі здібності, які тією чи тією мірою виявляються у всіх видах діяльності людини. До загальних здібностей можуть належати такі, що виявляються у спілкуванні, взаємодії з людьми. Ці здібності соціально зумовлені. Вони формуються в людини в процесі її життя у суспільстві. Спеціальні здібності – це здібності, які виявляються лише в окремих видах людської діяльності (художні, математичні, спортивні, літературні тощо). Здібність до образотворчої діяльності належить до спеціальних здібностей.

А. Петровський і Р. Павелків вважають, що в структурі здібностей можна виділити дві групи компонентів. Одні займають провідне становище, а інші – другорядне. Так, у структурі здібностей до образотворчої діяльності провідними виступають висока природна чутливість зорового аналізатора – почуття пропорції, форми, світла, кольору, ритму, а також сенсомоторні характеристики руки художника, високорозвинена образна пам'ять тощо. До другорядних належать властивості художньої уяви, емоційного настрою, ставлення до зображуваного тощо. Провідні і другорядні компоненти здібностей утворюють єдність, що забезпечує успішність діяльності. Для розвитку образотворчих здібностей велике значення мають задатки, тобто ті анатомо-фізіологічні особливості, які забезпечують успішний розвиток здібностей, навчання, велике працелюбство, наполегливість і сила волі [2].

Важливе місце у творчому розвитку дошкільників посідають творчі здібності. За І. Білою, творчі здібності – це вищий прояв активності людини, здатність створювати щось оригінальне та нове, тобто таке, що суперечить традиційним уявленням і підходам [3, с. 11].

Творчі здібності (за О. Кульчицькою) – це властивості дитини, які забезпечують створення нового й оригінального, нестандартне сприйняття звичайних речей крізь призму нових можливостей їх функціонування або включення як частини у нову систему, здатність продукувати значну кількість ідей [4]. Її визначення можна доповнити уточненням, що ця властивість характеризується індивідуальними проявами. Учені розглядають творчість як особистісну характеристику, як реалізацію людиною власної індивідуальності. Тому творчий процес і є проявом цієї індивідуальності. Як визначає дослідниця Л. Іщенко «творча індивідуальність дітей старшого дошкільного віку» – це цілий комплекс властивостей особистості (креативність, ініціативність, самостійність, винахідливість), що забезпечують формування цієї якості та виявляються у творчому мисленні, здібностях, активності

(творчій, вольовій, емоційній), спрямованості, суб'єктному досвіді творення (інтелектуальному, емоційному, практичному), у творчій діяльності та взаєминах з однолітками й іншими людьми [5].

Психологи (Б. Ананьєв, А. Асмолов та ін.) серед основних особливостей творчості як процесу, виділяють такі складові:

- діяльність, що породжує щось якісно нове і відрізняється неповторністю, оригінальністю і унікальністю;
- діяльність, у ході якої «загальний критерій творчості виступає як критерій розвитку індивідуальності»;
- діяльність, у процесі, якої реалізується індивідуальність.

З огляду на це, кожному педагогу необхідно враховувати особливості різних видів діяльності та можливості їх у формуванні творчої індивідуальності старшого дошкільника [6].

Дослідниця Г. Лабунська підкреслювала, що повноцінний розвиток творчих здібностей дітей здійснюється лише в умовах відповідного навчання, у процесі якого йде поступове наростання вмінь і знань у сфері реалістичного зображення. При цьому вона наголошувала, що в процесі навчання необхідно систематично розвивати цілеспрямоване сприймання навколишньої дійсності, враховуючи творчі можливості та запити дітей [7].

На думку Г. Ейсмонт, однією з важливих умов для розвитку творчих виявів дітей є вміння педагога зацікавити дитину образотворчою діяльністю, розбудити в неї або підтримати вже наявний інтерес і продовжувати його розвивати [8]. Адже, як ми вже переконались, інтерес спонукає дитину до діяльності, веде до пізнання, спрямовує її зусилля до вдосконалення, стимулює виникнення творчості. Тут варто враховувати, що повноцінний психічний, особистісний розвиток дитини відбувається в процесі засвоєння образотворчої діяльності в цілому, а не окремих її фрагментів, а рівень освоєння визначається можливістю її застосування на самодіяльному творчому рівні. Тільки за цієї умови можна говорити про творчий розвиток особистості, як суб'єкта діяльності, який самостійно ставить завдання та вирішує їх. У зв'язку з цим доцільно згадати твердження Н. Сакуліної про те, що за будь-якого мінімуму образотворчих знань, навичок, у будь-якому віці, діти повинні вміти їх використовувати самостійно.

Ще один важливий аспект необхідно згадати з огляду на досліджувану проблему, а саме те, що дитяча творчість ґрунтується на наслідуванні, що слугує важливим чинником розвитку дитини, зокрема його творчих здібностей. Завдання педагога – спираючись на схильність дітей до наслідування, прищеплювати їм навички й уміння, без яких неможлива творча діяльність, виховувати у них самостійність, активність у застосуванні цих знань і вмінь, формувати критичне мислення і цілеспрямованість.

В контексті дослідження, ми вважали необхідним виокремити ключове поняття “образотворча діяльність”, що є одним із основних продуктивних видів діяльності, за допомогою якого дитина передає своє сприйняття оточуючого світу, відображає своє ставлення до всього, що відбувається навколо за допомогою різних матеріалів. Науковці (Т. Казакова, Н. Сакуліна, Г. Сухорукова, Є. Фльоріна та ін.) трактують образотворчу діяльність як художню діяльність, яка сприяє всебічному розвитку особистості дитини, пізнанню нею оточуючого світу, вихованню здібності правдиво і творчо відображати свої враження в графічній і пластичній формах [9].

Зокрема, дитячу образотворчу діяльність Г. Сухорукова розглядає як ефективну форму художнього засвоєння дітьми навколишньої дійсності, в процесі якої вони зображують предмети і явища, виражають своє ставлення до них [9].

Образотворча діяльність функціонує як специфічне образне пізнання дитиною соціуму та себе в ньому, як середовище оволодіння зображенням, що надає дитині можливість урізноманітнювати форми комунікації із соціумом, моделювати «картину світу», передавати особисті враження про нього за допомогою різних зображувальних матеріалів і технік, переживати почуття захоплення, радості, здивування, творчого піднесення, самоцінності та ін.; позбавлятися небажаних комплексів (страхів, нерішучості, невпевненості, меншовартості тощо). Особистісно-діяльнісний і ціннісний підходи в образотворчій діяльності дітей дошкільного віку науковці актуалізують через тезу: «Образотворчість як специфічний вид діяльності має допомогти дитині увійти в соціум та бути успішною в ньому» [9, с. 7].

Важливою психологічною особливістю образотворчої діяльності є те, що вона має творчий, продуктивний характер і полягає не тільки у використанні вже наявних, готових предметів, але й у виготовленні чогось нового, в створенні певного продукту (малюнка, аплікації, скульптури) шляхом реалізації задуму, який виник у дитини. Тому, незважаючи на примітивність і недосконалість образотворчої діяльності дошкільника, в ній виникають зародки тих рис, які отримають свій подальший розвиток у більш високих формах людської діяльності, розвинеться здатність заздалегідь уявити собі те, що повинно бути зроблене, з'явиться прагнення до створення чогось нового [10].

Для результативності дитячого діяльності важливий інтерес дитини до того, що вона робить. У нашому випадку це образотворча діяльність, інтерес до якої з'являється за наявності позитивних емоцій. Про це підкреслювали Є. Фльоріна, Н. Ветлугіна та ін., а також, як зазначали Н. Сакуліна, Т. Комарова, Т. Казакова, Т. Доронова, Г. Григор'єва та інші, за певних педагогічних умов, збагачення змісту і методів навчання, різних форм організації занять.

Керуючись думкою С. Рубінштейна про те, що інтерес до тієї чи іншої діяльності у дітей значною мірою укріплюється, коли дитині дати предмети, які мають цей інтерес в матеріалізованому вигляді, то для зображувальної діяльності також слід створити відповідні умови. На нашу думку це:

- забезпечити заняття з різноманітними художніми матеріалами для різних видів зображення: живопис, графіка, ліплення, аплікація, конструювання, плетіння тощо;
- ретельно добирати арт об'єкти: твори образотворчого мистецтва (репродукції картин художників, ілюстрації з книжок, твори народного декоративно-ужиткового мистецтва, скульптуру малих форм і таке інше);
- обладнати місце для занять самостійною образотворчою діяльністю [11].

Це створить підґрунтя для формування інтересу і сприятиме виникненню у дітей приязного ставлення до образотворчої діяльності.

Внаслідок проведення таких занять у дітей можна сформувати активний інтерес, активне ставлення до діяльності, що дає можливість спрямувати в подальшому роботу образотворчої діяльності. Основні завдання цього етапу: викликати у дітей інтерес до різних видів образотворчої діяльності, захопити їх різноманітною тематикою, матеріалом, глибшим передаванням змісту, використати різні виразні засоби для передачі образу. У цьому віці важливо дати можливість дітям спробувати свої сили і здібності в різних видах зображувальної діяльності, бо кожен вид цієї діяльності несе свою функцію в розвитку особистості дитини. Існують різні підходи до їх класифікації. Так, В. Космінська – прибічниця традиційного підходу, вважає, що в закладах дошкільної освіти образотворча діяльність передбачає такі види, як малювання, ліплення, аплікація та конструювання. На думку інших (Н. Сакуліна, Т. Комарова, Т. Казакова та ін.) до видів образотворчої діяльності належить ті, основним завданням яких є образне відображення дійсності: малювання, ліплення й аплікація [12].

Аналіз психолого-педагогічної практики і вивчення досвіду діяльності закладів дошкільної освіти свідчать, що для образотворчої діяльності дошкільників необхідне відповідне керівництво з боку педагога, готового цілеспрямовано і цілісно здійснювати означену діяльність, що можливо тільки при реалізації ним наступних педагогічних функцій:

- інформаційна (включає вміння користуватися мовною виразністю, точно і образно висловлювати матеріал, користуватися різними методами викладу, активізувати дітей в процесі творчої діяльності);
- організаторська (включає вміння планувати навчально-виховний процес, підбирати матеріал, методи, прийоми і засоби для змістовної творчої діяльності дошкільників);
- діагностична (вміння визначати особливості творчих здібностей дітей і враховувати це в організації образотворчої діяльності, здійснювати

облік і контроль ефективності роботи в цілому, бачити зв'язки розвитку творчої особистості дитини з використанням різних методів творчої і пізнавальної діяльності).

У процесі образотворчої діяльності педагоги використовують ті методи, які традиційно поділяються за джерелом знань: наочні, словесні, ігрові, практичні (вправлення). Розгляд цих методів необхідний нам для того, щоб кожен із них співвіднести із загально-дидактичними методами, а це означає, що необхідно дати їх характеристику із точки зору домінуючого характеру пізнавальної діяльності. Провідними, головними в навчанні образотворчої діяльності дошкільників є наочні методи. Серед наочних методів і прийомів виділяють такі: спостереження, розгляд предмета (обстеження), зразок, показ картини, показ способів зображення і дій.

Нині педагоги в закладах дошкільної освіти успішно працюють над втіленням нових технологій ведення занять з образотворчої діяльності. Адже, сучасний педагог усвідомлює, що техніка малювання включає широке коло умінь: набуття спеціальних навичок, способів і прийомів, за допомогою яких виконується художній твір, що є безпосереднім результатом роботи митця зі спеціальними матеріалами та інструментами, знайомлять зі способами їхнього використання, використання нетрадиційних технік і матеріалів. І тут важливо пам'ятати, що у поняття техніки включається не лише розвиток ока і руки, їхня узгоджена діяльність, а й особливого значення надається вмільому, правильному зображенню контура, форми, кольору предметів, креативне використання нестандартних матеріалів. Сюди включається також техніка ліній, заштриховування, заливки, накладання більш посилених тонів, певна манера малюнка і письма, спосіб використання тих чи інших матеріалів (паперу, олівця, вугілля, пастелі, олійної фарби, акварелі, гуаші, темпері та інші) у співвідношенні з їхніми якостями і зображувальними властивостями.

Одним із сучасних засобів актуалізації образотворчої діяльності дошкільників є мультимедійні технології. Мультимедійні технології (мультимедіа) – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відео, графічне зображення, анімацію та мультиплікацію.

Мультимедіа (від англ. слова «multi» – багато і від лат. «media» – носій, засіб, середовище, посередник) – це спеціальна інтерактивна технологія, поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, переробляти і надавати різноманітну інформацію: текстову, графічну, звукову, анімаційну, телевізійну тощо [13].

Зокрема, визначення О. Пушкаря зводиться до наступного: «Мультимедіа – сучасна інформаційна технологія, що забезпечує об'єднання графічних образів, відео, звуку та інших спеціальних ефектів за допомогою комп'ютерних засобів» [14, с. 13].

Мультимедіа часто вживається як аналог терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет) [14, с. 9].

З огляду на тенденції нашої дійсності, сучасному фахівцю буде важко результативно працювати з вихованцями без уміння використовувати різні технічні, комп'ютерні та інтерактивні технології, а тим більше в умовах дистанційної трудової діяльності. Нині освітній процес у закладах освіти проходить саме так – з використанням різних веб-застосунків (типу Google Диск, Google Hangouts, Google Календар, Google Документи, Google Таблиці, Google Презентації, Google Classroom, Google Meet тощо). Цими та іншими Інтернет застосунками кожен педагог повинен вміти користуватись. Адже, ці та інші мультимедійні Internet-ресурси, безумовно, можна використовувати як ефективні помічники на заняттях з образотворчої діяльності дошкільників.

Можна констатувати, що в умовах дистанційної роботи інтернет ресурси з величезною кількістю готових відео-занять для дітей дошкільного віку допомагають актуалізувати заняття. Серед них в інтернет мережах можна знайти багато онлайн-занять із образотворчої діяльності для дітей дошкільного віку, які масово викладають вихователі закладів дошкільної освіти. У цих відео часто демонструють нестандартні форми занять і прийоми зображення, які проводяться у творчому і креативному вигляді. Нажаль, треба констатувати, що якість таких занять досить часто не відповідає методичним рекомендаціям і вимогам. Тому, завдання вихователя творчо використовувати наявний інтернет-матеріал.

Отже, у контексті нашого дослідження, ми говоримо про мультимедійний супровід саме образотворчої діяльності дошкільників, як сукупності методів, прийомів і педагогічних засобів для реалізації освітньої мети, вирішення окремих дидактичних та виховних завдань, як один із ефективних засобів, який дозволяє педагогу зробити заняття цікавим та насиченим.

Аналіз літературних джерел (А. Бірюкович, Г. Грезійон, С. Іванова, Н. Лисенко, В. Могільова, С. Новосьолова, Г. Петку, Д. Солпітер та ін.) свідчить, що використання мультимедіа в навчально-виховному процесі закладу дошкільної освіти позитивно впливає на рівень розвитку пізнавальної сфери дітей, сприяє підвищенню зацікавленості дошкільнят, стимулює пізнавальну активність, урізноманітнює діяльність, вносить у неї елемент цікавості, розвиває мислення, мовлення, пам'ять, уяву, увагу тощо [14, с. 10].

До мультимедійних засобів, що можуть бути використані в процесі образотворчої діяльності дітей старшого дошкільного віку, належать інтерактивна дошка, мультимедійний проектор, нетбук, мультимедійний програвач, смартфони та комунікатори тощо. Використання засобів мультимедійних технологій на заняттях з образотворчої діяльності залежать,

звичайно, від змісту цього заняття і від мети, яку ставить педагог.

Вважаємо доцільним застосування окремих видів мультимедіа додатків для активізації дітей на занятті, зокрема: відео-заняття, мультимедіа-презентації, мультимедійні Internet-ресурси, електронний навчально-наочний посібник тощо.

Мультимедійну презентацію беззаперечно варто вважати зручним і дієвим способом зацікавлення образотворчістю та представлення певних дій за допомогою комп'ютерних програм. Вона поєднує в собі динаміку, зображення та звук – ті основні чинники, які ефективно утримують увагу дитини дошкільного віку. Так, вплив одночасно на два найважливіші органи сприймання – зір і слух – дає змогу досягти позитивного результату в процесі образотворчої діяльності [15, с. 54].

Використання мультимедіа є ефективним при організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, коли педагогу необхідно наочно підтвердити або конкретизувати певну дію, подію чи діяльність.

Тим не менш, практика дозволяє виділити деякі загальні, найбільш ефективні прийоми застосування вказаних вище мультимедійних додатків [16]:

1. При вивченні нового матеріалу. Мультимедійні технології дозволяють ілюструвати новий матеріал різноманітними наочними і більш пізнавальними засобами. Застосування особливо вигідно в тих випадках, коли необхідно показати динаміку розвитку будь-якого процесу.

2. Для поглиблення знань, як додатковий матеріал до заняття. Так, застосування мультимедійного проектора дозволяє демонструвати мультимедійні презентації, навчальний відеоматеріал, таблиці та схеми, а також мультимедійні ігри навчальної спрямованості. Поєднання графіки, анімації, фото, відео та звуку в інтерактивному режимі, активізує роботу всіх сенсорних каналів дітей та створює інтегроване інформаційне середовище, в якому відкриваються нові можливості для образотворчої діяльності.

Отже, використання мультимедійних засобів робить процес образотворчої діяльності більш ефективним і результативним. Його головний успіх – це інтерес тих, хто навчається, їх бажання до творчості, позитивна необхідність в отриманні нових знань, самостійна діяльність і, як результат – відчуття захопленості образотворчою діяльністю. Кожне заняття, де використовують мультимедіа, має більше шансів стати творчим і не схожим на будь-яке інше. Постійне відчуття новизни формує в дітей стійкий інтерес до образотворчості.

Мультимедійні засоби не лише ефективні як засіб розвитку інтересу до творчості в дітей дошкільного віку – вони покращують процес сприймання та запам'ятовування інформації, відтворення послідовності дій (лінії, штрихи тощо) через наочність та яскраві образи. Адже, встановлено, що близько 90 %

всієї інформації людина отримує через зоровий аналізатор, але продуктивність засвоєння базових знань на 30 – 40 % збільшується в поєднанні тієї ж інформації зі звуком. Тому для якісного сприймання інформації, ефективного відтворення навколишньої дійсності, розвитку уяви, проєкції предметів – важлива демонстрація інформації в аудіовізуальній формі для ґрунтовного засвоєння базових знань.

Таким чином, образотворча діяльність дошкільнят містить в собі великі потенційні можливості всебічного розвитку дитини. Адже, саме образотворче мистецтво дає змогу дитині не лише реалізовувати свої творчі задатки та здібності, а й комплексно впливає на формування творчої, розвиненої особистості дошкільника, створюючи тим самим підґрунтя для подальшого її становлення і формування як успішної, всебічно розвиненої особистості.

Звісно, ми не претендуємо на ідеальність визначених психолого-педагогічних аспектів активізації образотворчої діяльності дошкільників та розуміємо, що необхідно продовжувати шукати шляхи і засоби розвитку творчої особистості дитини. Тому, перспективами подальших досліджень вбачаємо у виокремленні педагогічних умов використання мультимедійних засобів для розвитку творчості дошкільників у різних видах образотворчої діяльності.

Література:

1. Мітюров Б. Н. Педагогічні ідеї Яна Амоса Коменського на Україні. К.: Рад. школа, 1971. 107 с.
2. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Вид. 2-е, К.: Кондор, 2015. 469 с.
3. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ: Фенікс, 2014.
4. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. Методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 200 с.
5. Іщенко Л. В. Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: Навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2015. С. 123.
6. Приходченко К.І. Витоки творчості. Розробки уроків та позакласних заходів з розвитку творчих здібностей учнів: посібник. Донецьк: Сталкер, 1998. 416 с.
7. Шелестова Л. В. Пізнання світу та естетичний розвиток старших дошкільників засобами образотворчого мистецтва // *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9/10. С. 49–53.
8. Дронова О.О. Усвідомлення феномену краси як фактор саморозвитку старших дошкільників у зображальній діяльності // *Наука і освіта*. 2002. №1. С. 93-97.
9. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 376 с.
10. Бех І. Д. Виховання особистості: навч.метод. посібник. К.: Либідь, 2003. 342 с.
11. Терещенко О. П. Розвиток творчості дошкільника в образотворчій діяльності: навч.-метод. посіб. К.: Світич, 2009. 112 с.
12. Семенов О. С. Управлінські засади гурткової роботи зі старшими дошкільниками в позашкільному навчальному закладі. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка*. Вип. 21. Ч. 2. Кам'янець-Подільський, 2016. С. 225–230.

13. Ковалевська Н. В., Пасічніченко А. В. Ігрові технології у просторі ЗДО. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі*. № 5. 2021. С. 110-114.

14. Мардарова І. К. Інформатизація дошкільної освіти: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. Педагогічні науки. 2017. № 5. С. 78–82.

15. Казаков Ю. М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Луганськ, 2007. 21с.

16. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. К., 2004. 352 с.

References:

1. Mityurov B.N. (1971). *Pedagogicae notiones Ioannis Amos Comenii in Ucraina* [Pedagogical ideas of Jan Amos Comenius in Ukraine]. K.: Rad. Schola, 107 p. [In Ukrainian].

2. Pavelkiv R. V. (2015). *Aevum psychologia: artem* [Age psychology: a textbook]. Benignus. 2nd. K.: Condor, 469 p. [In Ukrainian].

3. Bila I. M. (2014). *Psychologia infantum foecunditas* [Psychology of children's creativity]. Kyiv: Phoenix [In Ukrainian].

4. Kotlyar V.P. (2009). *Basics of fine art. Methodus tradendarum artium liberalium: Studiorum rector* [Basics of fine art. Methodology of artistic education of children: Study guide]. K: Condor, 200 p. [In Ukrainian].

5. Ishchenko L. V. (2015). *Institutio individuationis creantis prolis aetatis senioris praescindendi: Manuale Institutum* [Formation of creative individuality of children of older preschool age: Study guide]. Uman: FOP Zhovty, P. 123 [In Ukrainian].

6. Prykhodchenko K.I. (1998). *Origines foecunditatis. Lectiones progressionem et actiones extracurriculares ad progressionem facultatum studentium creatrix: dux*. [Origins of creativity. Development of lessons and extracurricular activities for the development of students' creative abilities: a guide]. Donetsk: Stalker, P. 416 [In Ukrainian].

7. Shelestova L. V. (2014). *Cognitio mundi et aesthetica evolutionis seniorum preschoolers per artes visuales* [Knowledge of the world and aesthetic development of older preschoolers through visual arts]. *Educationem et progressionem personalitatis donatae*. No. 9/10. Pp. 49–53 [In Ukrainian].

8. Dronova O.O. (2002). *Agnitio phaenomeni pulchritudinis sicut factor auto-evolutionis seniorum preschoolers in artibus visualibus* [Awareness of the phenomenon of beauty as a factor of self-development of older preschoolers in visual arts]. *Scientia et educatione*. N. 1, Pp. 93-97 [In Ukrainian].

9. Sukhorukova G.V. (2010). *Artes optimas cum methodis docendis in institutione paedagogica praescindenda: artem* [Fine arts with teaching methods in a preschool educational institution: a textbook]. K.: Slovo Publishing House, 376 p. [In Ukrainian].

10. Beh I. D. (2003). *Personalitas educationis: methodus docendi. manuale* [Personality education: teaching method. Manual]. K.: Lybid, 342 p. [In Ukrainian].

11. Tereshchenko O.P. (2009). *Progressio creationis preschooler artium visualium: methodus docendi. manual* [Development of preschooler's creativity in visual arts: educational method. manual]. K.: Svitich, 112 p. [In Ukrainian].

12. Semenov O.S (2016). *Procuratio principia coetus operandi cum maioribus preschoolers in extracurricularem institutionem educationis* [Management principles of group work with older preschoolers in an extracurricular educational institution]. *Pedagogicam educationem: theoriam et praxim: coll. de scientia Kamianets-Podilskiy National Ave. Universitas nomine I. Ohienko*. Part 2. Kamianets-Podilskiy, P. 225-230 [In Ukrainian].

13. Kovalevska N. V., Pasichnichenko A. V. (2021). Ludus technologiae in spatio ZDO [Game technologies in the space of ZDO]. *Praescindo educationem in spatio socio-culturali moderno*. N. 5. P. 110-114 [In Ukrainian].

14. Mardarova I. K. (2017). Informatizationem praescindendi educationem: difficultates et res evolutionis [Informatization of preschool education: problems and prospects of development]. *Bulletin scientificum Ucrainae Nationalis Meridionalis Universitatis Pedagogicae nuncupatae K. D. Ushinskyi. Pedagogicae disciplinae*. No. 5. P. 78–82 [In Ukrainian].

15. Kazakov Yu M. (2007). Condiciones pedagogicae utendi instrumentis educationis in processu de professionalis institutionis futurorum magistrorum [Pedagogical conditions of using media education in the process of professional training of future teachers]: recensio auctoris. thesis ad scientias obtinendas. candidatus gradus ped. Scientiae speciales: 13.00.04 - theoria et methodus educationis professionalis. Luhansk, 21 p. [In Ukrainian].

16. Dychkivska I. M. (2004). Innovativa technologiae pedagogicae: Educationis manual [Innovative pedagogical technologies: Education manual]. K., P. 352 [In Ukrainian].